

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Рік заснування – 2015

СОЦІАЛЬНА ФАРМАЦІЯ
В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

SOCIAL PHARMACY
IN HEALTH CARE

2026 — Том 12, № 2

Харків
НФаУ

Соціальна фармація в охороні здоров'я

Організаційні та соціально-економічні засади фармацевтичної діяльності

УДК 615.1:658.012:339.13(477)

<https://doi.org/10.24959/sphhcj.26.397>

І. О. СУРІКОВА, А. В. ЧЕРНЯВСЬКИЙ

Національний фармацевтичний університет Міністерства охорони здоров'я України, м. Харків
E-mail: socpharm@nuph.edu.ua

ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ВИРОБНИКІВ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ НА ОСНОВІ СИСТЕМИ РИНКОВИХ ІНДИКАТОРІВ

Сучасне конкурентне середовище фармацевтичної галузі характеризується високим рівнем турбулентності, що вимагає від суб'єктів господарювання переходу від жорсткого стратегічного планування до парадигми адаптивного управління.

Мета – дослідження геопросторової концентрації та оцінка тенденцій розвитку промислових фармацевтичних підприємств умовах мінливого макроекономічного середовища.

Матеріали та методи: емпіричною базою дослідження слугували аналітичні дані компанії «Proxima Research» щодо діяльності 745 виробників ЛЗ на фармацевтичному ринку України. Застосовано методи системного, статистичного, геопросторового аналізу та кваліметричного моделювання. Оцінку ринкового позиціонування здійснено за допомогою системи інтегральних індикаторів: індексу інновацій, індексу еволюції, індексу інфляції та індексу еластичності попиту. Статистичне оброблення та візуалізацію даних виконано в MS Excel та з допомогою інструментів штучного інтелекту Google Gemini.

Результати та їхнє обговорення. Установлено високий рівень територіальної концентрації вітчизняного виробництва (74 компанії утримують понад 28 % вартісного обсягу ринку). Водночас виявлено агресивну ринкову експансію компаній-імпортерів, темпи еволюційного зростання яких випереджають вітчизняні потужності. Шляхом матричного моделювання доведено наявність прямої кореляції між проактивною інноваційною політикою та стабільним випереджальним зростанням підприємства. Аналіз цінових стратегій підтвердив абсолютну нееластичність базового попиту, що актуалізує проблему соціальної відповідальності виробників ЛЗ. За результатами кваліметричного оцінювання встановлено, що 86,4 % виробників мають критично низький рівень інновацій.

Висновки. Доведено, що в умовах турбулентності інерційні тенденції розвитку призводять до втрати ринкових позицій. Вживання фармацевтичного підприємства та збереження резильєнтності національної системи охорони здоров'я можливе виключно шляхом імплементації моделей адаптивного управління, ядром яких є безперервна інноваційна активність та соціально відповідальна цінова політика.

Ключові слова: адаптивне управління; виробник лікарських засобів; еластичність попиту; індекс еволюції; інноваційна активність; конкурентне середовище; фармацевтичний ринок.

I. O. SURIKOVA., A. V. CHERNYAVSKY

National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine, Kharkiv

E-mail: socpharm@nuph.edu.ua

THE STUDY OF THE COMPETITIVE ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT TRENDS OF DRUG MANUFACTURERS BASED ON THE SYSTEM OF MARKET INDICATORS

The current competitive environment of the pharmaceutical industry is characterized by a high level of turbulence, which requires business entities to move from rigid strategic planning to the adaptive management paradigm.

Aim. To study the geospatial concentration and assess the development trends of industrial pharmaceutical enterprises in a volatile macroeconomic environment.

Materials and methods. The empirical base of the study was the analytical data from “Proxima Research” regarding the activities of 745 drug manufacturers in the pharmaceutical market of Ukraine. Methods of system, statistical, geospatial analysis, and qualimetric modeling were applied. The market positioning was assessed using the system of integral indicators, such as the innovation index, evolution index, inflation index, and elasticity of demand index. Statistical processing and data visualization were performed in MS Excel and using Google Gemini artificial intelligence tools.

Results and discussion. A high level of territorial concentration of domestic production has been determined (74 companies hold more than 28% of the market in value terms). At the same time, the aggressive market expansion of importing companies has been revealed; their evolutionary growth rates outpace domestic capacities. Matrix modeling has proven the existence of a direct correlation between the proactive innovation policy and stable leading growth of the enterprise. The analysis of pricing strategies has confirmed the absolute inelasticity of the basic demand, which actualizes the problem of social responsibility of drug manufacturers. Based on the results of the qualimetric assessment, it has been found that 86.4% of manufacturers have a critically low level of innovation.

Conclusions. It has been proven that in conditions of turbulence, inertial development trends lead to a loss of market positions. The survival of a pharmaceutical enterprise and the preservation of the resilience of the national healthcare system are possible exclusively through the implementation of adaptive management models, which core is the continuous innovation activity and socially responsible pricing policy.

Keywords: adaptive management; drug manufacturer; elasticity of demand; evolution index; innovation activity; competitive environment; pharmaceutical market.

Вступ. Сучасне конкурентне середовище, в якому функціонують вітчизняні та іноземні фармацевтичні підприємства, характеризується безпрецедентним рівнем мінливості та макроекономічної турбулентності. Промислові фармацевтичні підприємства сьогодні працюють під одночасним багатofакторним тиском, до якого належать складна безпекова ситуація, інфляційні коливання, розриви глобальних логістичних ланцюгів та стрімка зміна споживчої поведінки. Як зазначають у своїх працях вітчизняні дослідники, в умовах кризових явищ фармацевтичний ринок України зазнає суттєвих структурних трансформацій, що безпосередньо впливає на національну та оборонну безпеку країни [1, 2]. Специфіка фармацевтичної галузі полягає в тому, що суб'єкти господарювання (СГД) є критичним елементом забезпечення безперервності фармацевтичного забезпечення населення. Саме від їхнього стабільного функціонування та здатності вчасно забезпечувати ринок необхідним асортиментом лікарських засобів (ЛЗ) за адекватними цінами прямо залежить формування резильєнтності усієї національної системи охорони здоров'я [3, 4].

Аналіз фахової літератури та міжнародного досвіду свідчить, що класичні моделі жорсткого стратегічного планування в поточних умовах демонструють зниження своєї ефективності. Жорсткі довгострокові плани вже не здатні своєчасно та адекватно нівелювати зовнішні макроекономічні шоки, внаслідок чого система організаційного управління об'єктивно вимушена переходити у площину гнучкого, адаптивного управління [5-7]. При цьому зарубіжні та вітчизняні дослідники наголошують, що стратегічне ціноутворення на фармацевтичному ринку має враховувати не лише фінансові інтереси компаній, але й показники еластичності попиту, особливо коли йдеться про життєво необхідні ЛЗ, де цінові інтервенції безпосередньо впливають на доступність фармакотерапії для населення [8].

Високий ступінь невизначеності вимагає запровадження інноваційних підходів до прогнозування попиту та сегментації ринку. Зокрема, сучасні методи машинного навчання та класичного аналізу стають ключовими інструментами для виявлення прихованих закономірностей конкурентної поведінки СГД [2, 9].

Водночас питання комплексної математичної оцінки адаптивних конкурентних стратегій вітчизняних підприємств через призму об'єктивних ринкових індикаторів залишається недостатньо висвітленим у контексті трансформації системи охорони здоров'я [10, 11]. Необхідність наукового обґрунтування стратегічних векторів розвитку вітчизняних виробників з огляду на стан глобального ринку визначає актуальність дослідження, спрямованого на пошук шляхів стабілізації фармацевтичного забезпечення [6, 12].

Мета дослідження – комплексне дослідження особливостей функціонування промислових фармацевтичних підприємств, просторово-територіальної концентрації ринку та наукове моделювання їхніх адаптивних конкурентних стратегій у мінливих умовах макроекономічного середовища на основі системи ринкових індикаторів.

Матеріали та методи дослідження. Об'єктом дослідження обрано конкурентне середовище фармацевтичного ринку України. Емпіричну базу дослідження сформовано на основі репрезентативних аналітичних даних консалтингової компанії «Proxima Research» щодо діяльності суб'єктів господарювання за підсумками 2025 р. [12].

Підготовчий етап містив формування верифікованого переліку виробників ЛЗ. Шляхом зіставлення Ліцензійного реєстру з виробництва ЛЗ, Державного реєстру лікарських засобів України [13] та аналітичних матеріалів «Proxima Research» [12], з допомогою методу виключення (виокремлення виробників лише медичних виробів, приладів та дієтичних добавок) було сформовано кінцеву вибірку. До неї увійшли 745 СГД – виробників виключно ЛЗ – результати операційної та стратегічної діяльності яких склали основу подальшого аналізу.

У процесі оброблення масивів даних використано методи описової та аналітичної статистики, графічний і просторовий (географічний) аналізи.

Для оцінки ефективності адаптивного управління СГД нами використано систему з чотирьох інтегральних індикаторів:

1. Індекс інновацій (I_{inn}) – кількісно відображає здатність виробника оновлювати свій асортимент; розраховується як відношення обсягів продажу нових ЛЗ до загального обсягу продажу компанії у базовому періоді, що дозволяє оцінити інтенсивність науково-дослідної діяльності підприємства у контексті оновлення продуктового портфеля [1, 14].

2. Індекс еволюції (EI) – ключовий маркер ринкової успішності та експансії, який, на відміну від абсолютних показників приросту, відображає відносну динаміку, а саме співвідношення темпів зростання конкретного СГД до середньоринкового темпу зростання. Відповідно до методики значення $EI > 100$ свідчить про випереджальний ріст підприємства, тоді як $EI < 100$ – про втрату ринкових позицій [1, 14].

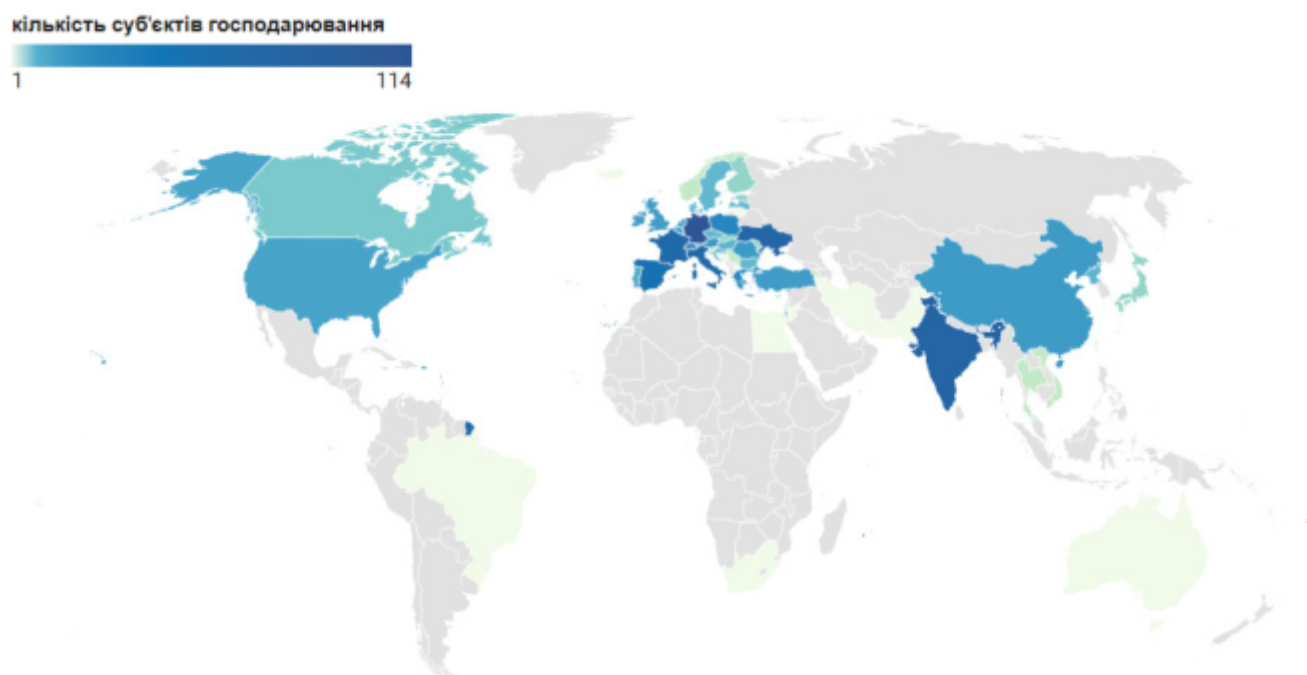
3. Індекс інфляції (I_{inf}) – відображає гнучкість цінової політики та внесок інфляційної складової у загальний приріст продажів СГД за рахунок зміни середньозваженої вартості одиниці продукції [1, 6].

4. Індекс еластичності попиту (E_d) – макроекономічний показник чутливості споживача, що демонструє реакцію обсягів фізичного споживання ЛЗ (в пакуваннях) на зміну цінової політики виробника [1, 8].

Для виявлення прихованих закономірностей конкурентної боротьби в роботі застосовано метод матричного моделювання, який дозволив зіставити розраховані індикатори у двовимірному просторі (зокрема, кореляцію інноваційної активності з ринковою еволюцією, а також інфляційної політики з еластичністю попиту). На фінальному етапі для комплексної структуризації ринку використано метод кваліметричного оцінювання. Зазначений підхід передбачав визначення якісних меж для кожного математичного індикатора та розподіл усіх 745 СГД за трьома рівнями адаптивності: високий, середній, низький. Статистичне оброблення та візуалізацію результатів здійснено з використанням ліцензійного пакета MS Excel (версія 16.0).

Результати дослідження та їхнє обговорення. На першому етапі проведений геопросторовий аналіз функціонування виробників ЛЗ, який засвідчив високий рівень глобалізації та диверсифікації вітчизняного фармацевтичного ринку. Установлено, що у досліджуваному періоді в конкурентному середовищі була присутня продукція суб'єктів господарювання із 54 країн світу. Для забезпечення наочності та верифікації просторового розподілу СГД первинні масиви даних було імпортовано до спеціалізованого онлайн-сервісу інфографіки Datawrapper, за допомогою якого побудовано серію векторних картограм щільності ринкової присутності [15].

На рис. 1 наведена картограма, яка відображає кількісний розподіл СГД за країною походження. Установлено, що абсолютним макрорегіональним лідером за кількістю представлених

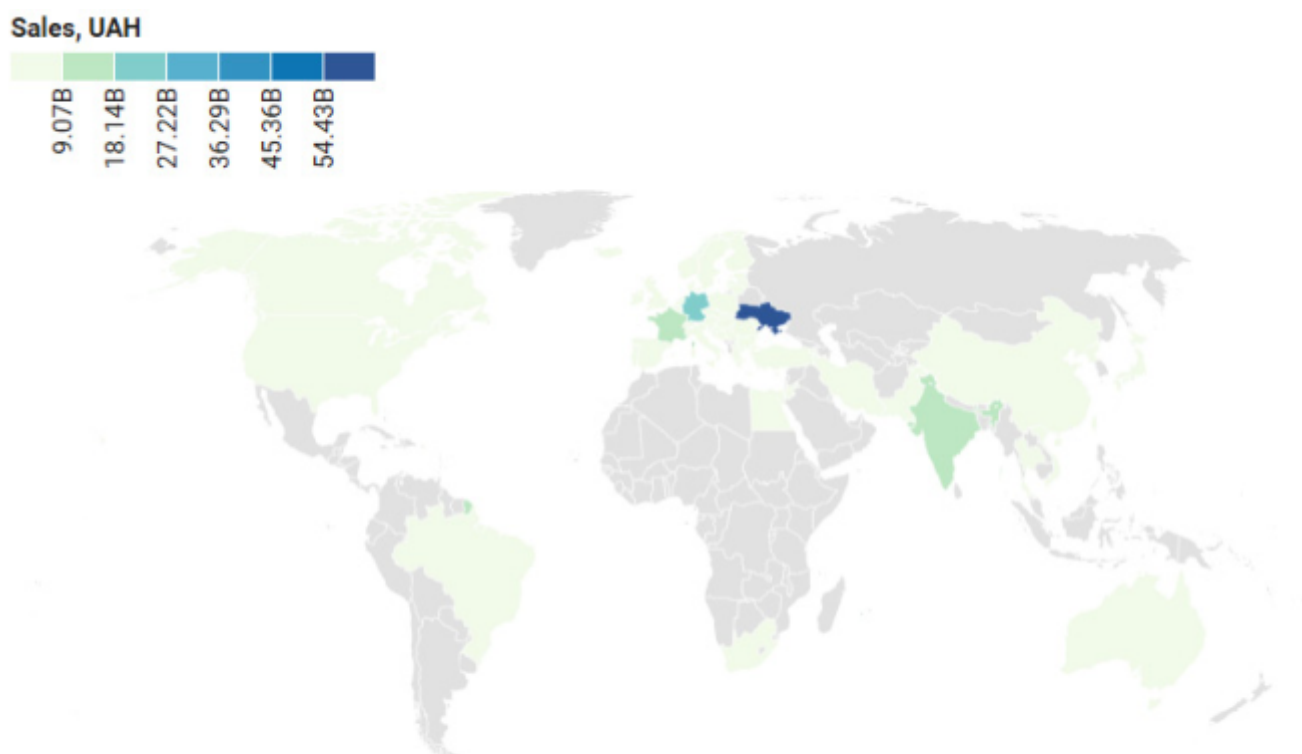

Get the data • Created with Datawrapper

Рис. 1. Геопросторовий розподіл виробників за кількістю представлених на фармацевтичному ринку України у 2025 р. компаній

компаній є Німеччина (114 компаній), друге місце посідає Індія (77 компаній) і лише третю позицію займає Україна, яка представлена 74 промисловими підприємствами.

Водночас вартісний аналіз продажів ЛЗ розкриває інші структурні особливості ринку (рис. 2). Доведено високий ступінь консолідації та економічної міцності вітчизняного промислового

Get the data • Created with Datawrapper

Рис. 2. Географічний розподіл фармацевтичних виробників за вартісною часткою ринку в Україні у 2025 р.

сектору: 74 національні виробники ЛЗ утримують понад 28 % ринку в грошовому вимірі. Для порівняння, розгалужений європейський кластер (на прикладі Німеччини), маючи значно більшу кількісну присутність СГД, формує лише 11 % загального вартісного обсягу.

Отримані дані свідчать про те, що вітчизняні виробники функціонують переважно як потужні системоутворювальні підприємства з глибоко диверсифікованими товарними портфелями. Натомість іноземний імпортер часто фрагментований та представлений суб'єктами з вузько-спеціалізованими нішевими монопортфелями. Для вітчизняної системи охорони здоров'я така фрагментація іноземних постачальників є контраверсійною: з одного боку, це забезпечує доступ пацієнтів до унікальних інноваційних технологій, з іншого – створює суттєві ризики для резильєнтності системи. Логістичний чи регуляторний збій у роботі навіть однієї невеликої іноземної компанії-імпортера може спричинити раптовий дефіцит життєво необхідного ЛЗ чи групи ЛЗ на національному рівні.

Попри міцні сталі позиції національних виробників з домінантними обсягами продажів у грошовому вимірі, аналіз динаміки розвитку вказує на наявність стратегічних загроз (рис. 3). Загальний вітчизняний сектор демонструє досить консервативний темп зростання на рівні 5,6 %. Натомість зафіксовано інтенсивну

ринкову експансію з боку підприємств-імпортерів: обсяги продажів виробниками з Норвегії зросли на 500 % у 2025 р., компанії з Великої Британії демонструють приріст майже на 240 %, Індія та Польща – понад 20 %, Німеччина – на 18 %. З погляду адаптивного управління такі диспропорції у швидкості еволюційного росту є тривожним сигналом, оскільки вітчизняні підприємства утримують ринок переважно за рахунок сталих базових портфелів та історичної лояльності споживачів, проте в динаміці поступово втрачають стратегічну ініціативу. Високі темпи зростання іноземних СГД доводять, що саме вони наразі найефективніше адаптуються до мінливих умов середовища та оперативно заповнюють дефіцитні ніші.

Для глибинного розуміння механізмів розвитку на наступному етапі дослідження нами було побудовано матрицю позиціонування конкурентних стратегій. На рис. 4 зіставлено здатність компаній оновлювати свій портфель (Індекс інновацій) з їхньою здатністю до ринкової експансії (Індекс еволюції).

Установлено тенденцію масштабного скупчення виробників ЛЗ біля нульового рівня інновацій. Тобто для значної частини ринку оновлення портфеля практично відсутнє. Водночас доведено стійку закономірність: СГД, які свідомо реалізують проактивне адаптивне управління

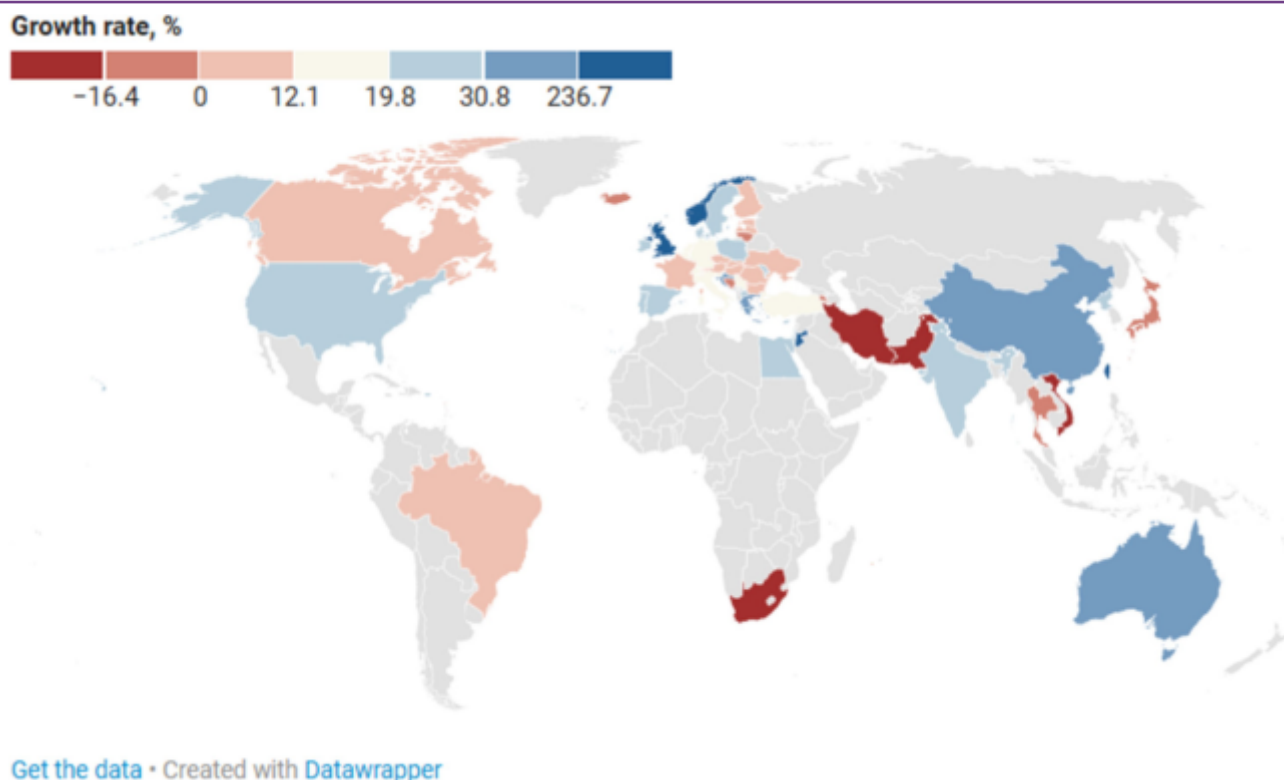

Рис. 3. Геопросторова візуалізація темпів еволюційного зростання виробників ЛЗ на фармацевтичному ринку України у 2025 р.

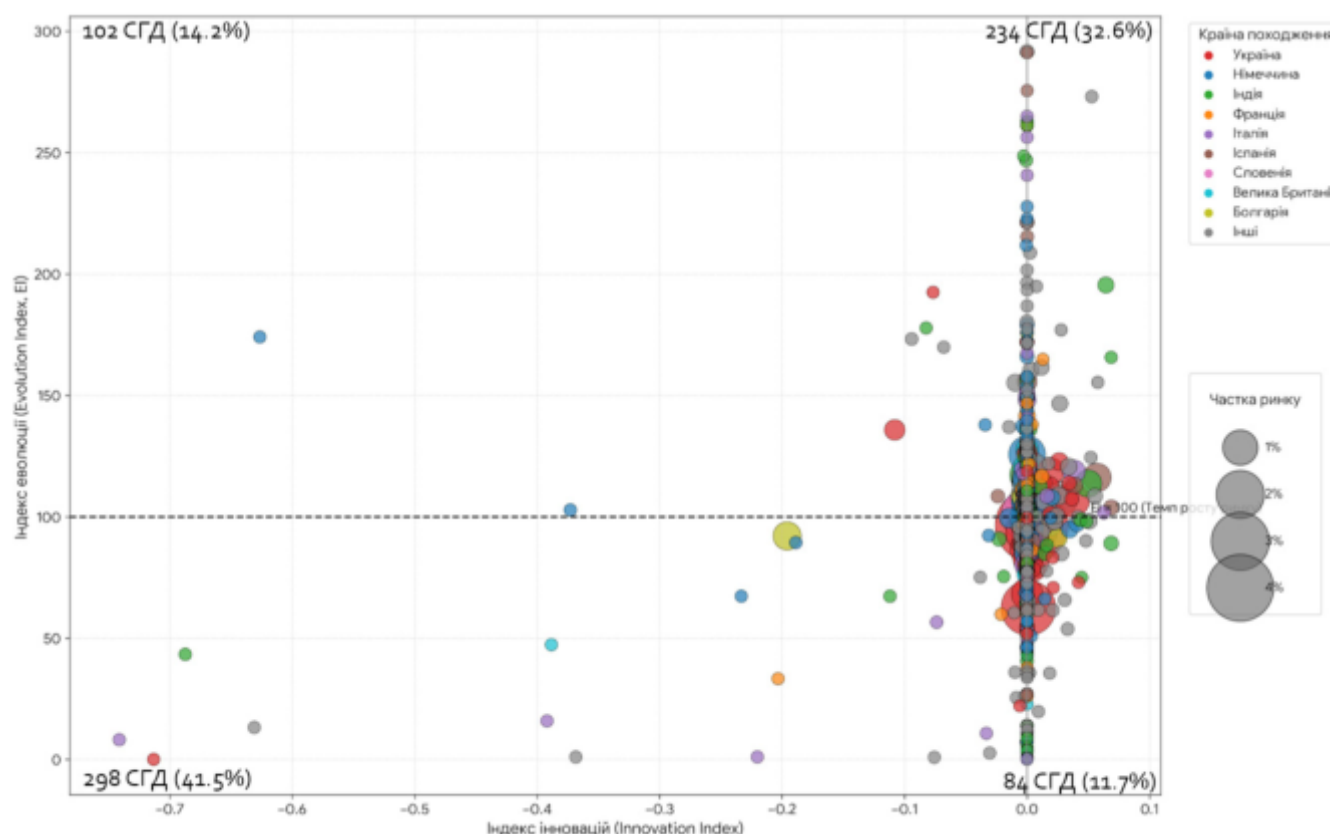

Рис. 4. Моделювання ринкового позиціонування підприємств за індексами інновацій та еволюції

та інтенсифікують інноваційну політику, практично гарантовано перетинають межу випереджального еволюційного зростання ($EI > 100$). З позицій організації охорони здоров'я виживання промислового підприємства в турбулентних умовах прямо корелює з його інвестиціями в розробку нових молекул та науково обґрунтованим оновленням асортименту [11]. Регулярне виведення на ринок сучасних доказових ЛЗ формує фундамент для дотримання принципів раціональної фармакотерапії та загальної стійкості системи фармацевтичного забезпечення населення.

Окремим аспектом адаптивності є економічна відповідь СГД на жорсткий макроекономічний тиск. Побудована матриця цінових стратегій (зіставлення Індексу інфляції та Індексу еластичності попиту) виявила унікальні тенденції, коли найбільші фармацевтичні виробники ринку масово концентруються в зоні низької та абсолютно нульової еластичності (рис. 5).

Статистично підтверджено специфіку фармацевтичного сектору сфери охорони здоров'я: в умовах зростання цін загальний обсяг споживання життєво необхідних ЛЗ пакування майже не скорочується, оскільки пацієнти не можуть відмовитися від базової терапії. Схожі результати щодо низької еластичності попиту на рецептурні ЛЗ підтверджуються й іншими

дослідженнями ринків країн з різним рівнем доходу [6, 8].

Можна стверджувати, що подібна жорсткість базового попиту робить індустрію стійкою економічно, проте покладає на виробників безпрецедентну соціальну відповідальність за ціноутворення та доступність фармацевтичної допомоги. Установлено ризик того, що конкурентний тиск змушує компанії шукати шляхи підвищення короткострокової рентабельності за рахунок розширення асортименту супутніми товарами.

З метою систематизації результатів було розроблено матрицю кваліметричного оцінювання індикаторів адаптивності (табл.). Межі рівнів та кількісний розподіл розраховано на основі вибірки із 718 підприємств.

Кількісний аналіз підтвердив, що за інноваційним індексом 86,4 % підприємств перебувають на консервативному рівні, і лише 4,0 % ($n = 29$) демонструють проактивну стратегію оновлення портфеля. За індексом еволюції 53,2 % СГД мають значення $EI < 100$, фактично перебуваючи у стані ринкової стагнації і втрачаючи свої позиції. Лише 13,8 % компаній показують випереджальні темпи росту ($EI > 150$). Щодо цінових індикаторів: найбільша частка ринку (48,9 %) утримує інфляцію на середньоринковому рівні (0.05-0.15). При цьому за

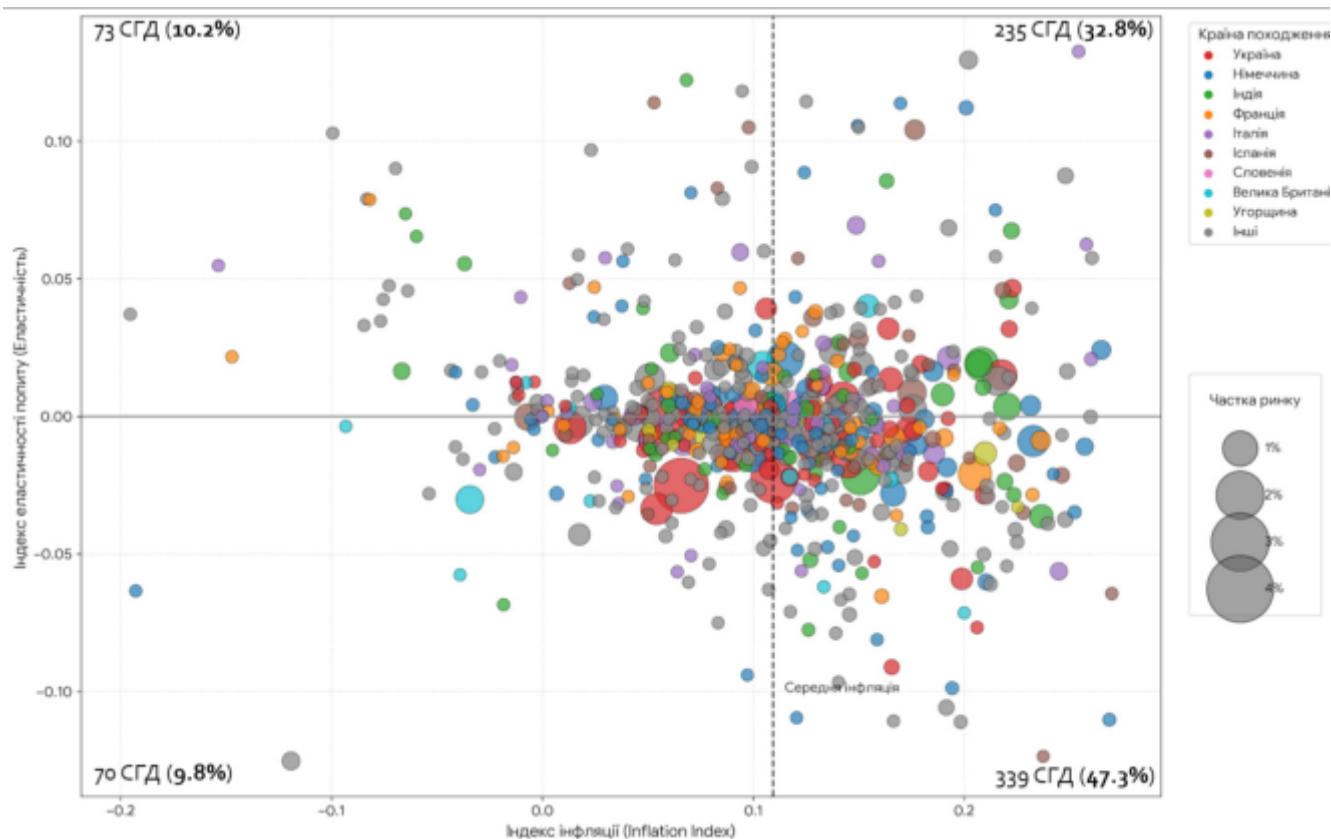

Рис. 5. Оцінювання цінової стійкості фармацевтичних підприємств в умовах мінливого середовища

Таблиця

МАТРИЦЯ КВАЛІМЕТРИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ ІНДИКАТОРІВ АДАПТИВНОСТІ ВИРОБНИКІВ ЛЗ

Індикатор	Низький рівень			Середній рівень			Високий рівень		
	значення	кількість СГД	частка, %	значення	кількість СГД	частка, %	значення	кількість СГД	частка, %
Індекс інновацій	Консервативний			Помірний			Проактивний		
	≤0.01	620	86,4	0.01-0.1	69	9,6	>0.1	29	4,0
Індекс еволюції	Стагнація			Базовий ріст			Випереджальний ріст		
	<100	382	53,2	100-150	237	33,0	>150	99	13,8
Індекс інфляції	Стимування			Ринкова			Агресивна		
	<0.05	143	19,9	0.05-0.15	351	48,9	>0.15	224	31,2
Індекс еластичності попиту	Жорстка			Помірна			Еластична		
	<0.1	624	86,9	0.1-0.3	65	9,1	>0.3	29	4,0

показником еластичності майже 87 % працюють у зоні абсолютно жорсткого попиту (< 0.1). Тобто статистично доведено, що переважна більшість виробників на сьогодні є низькоінноваційними, не здатні випереджати ринок за темпами росту і повністю спираються на інерційний, нееластичний базовий попит, що робить їхні конкурентні стратегії вразливими у довгостроковій перспективі.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. Установлено високий рівень територіальної та економічної консолідації вітчизняного

виробництва ЛЗ (понад 28 % вартісного обсягу ринку утримують 74 національні підприємства). Однак виявлено тенденцію, за якої підприємства-імпортери наразі суттєво випереджають національних виробників ЛЗ за відносними темпами еволюційного росту, що створює довгострокові ризики посилення імпортозалежності системи фармацевтичного забезпечення населення.

2. Доведено критичне значення інноваційної активності для забезпечення ринкової експансії. За результатами кваліметричного оцінювання встановлено, що переважна більшість

виробників (86,4 %) перебувають на консервативному рівні оновлення портфеля, а 53,2 % СГД демонструють ринкову стагнацію. Водночас матричний аналіз підтвердив наявність прямої закономірності: проактивне оновлення асортименту корелює зі стабільним випереджальним зростанням компанії ($EI > 100$), тоді як інерційні тенденції розвитку без розширення номенклатури призводять до втрати ринкових позицій.

3. Оцінено рівень цінової стійкості суб'єктів господарювання. Статистично підтверджено, що на фармацевтичному ринку базовий попит є переважно жорстким (майже 87 % компаній

працюють у зоні абсолютно нееластичного попиту).

Перспективи подальших розробок.

Оскільки цей етап дослідження зосереджено на попарному матричному аналізі та кваліметрії індикаторів, перспективи подальших наукових розвідок полягають у застосуванні алгоритмів машинного навчання (багатовимірний кластерний аналіз K-Means) для ідентифікації стратегічних архетипів поведінки підприємств. Крім того, необхідним є проведення лонгitudного вивчення визначених економічних індикаторів у динаміці кількох років.

References

1. Fedorchenko, A. V., Kulyk, A. B., & Ponomarenko, I. V. (2023). Osoblyvosti zastosuvannya metodu klasteryzatsii v marketynhovykh doslidzhenniakh farmatsevychnoho rynku Ukrainy. *Marketynh i tsyfrovi tekhnologii*, 7(1), 8–32. <https://doi.org/10.15276/mdt.7.1.2023.1>
2. Svitovyi, O. (2023). Deiaki aspekty funktsionuvannya farmatsevychnoho rynku Ukrainy. *Ekonomika ta suspilstvo*, 47. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-80>
3. Eiben, H., Hala, L., & Slipchuk, V. (2021). The current state of the pharmaceutical market of Ukraine, quality assurance and falsification of medicines. *Pharmacia*, 68(2), 411–419. <https://doi.org/10.3897/pharmacia.68.e64723>
4. Arji, G., Ahmadi, H., Avazpoor, P., & Hemmat, M. (2023). Identifying resilience strategies for disruption management in the healthcare supply chain during COVID-19 by digital innovations: A systematic literature review. *Informatics in Medicine Unlocked*, 38, 101199. <https://doi.org/10.1016/j.imu.2023.101199>
5. Pradana, M., & Ha, H. (2021). Maximizing strategy improvement in mall customer segmentation using K-means clustering. *Journal of Applied Data Sciences*, 2(1), 19–25. <https://doi.org/10.47738/jads.v2i1.18>
6. Kovalchuk, A. I., Horoshotchenko, D. O., & Chernenko, N. O. (2025). Ekonomichnyi analiz farmatsevychnoho rynku Ukrainy: vid ryzykiv do mozhlyvostei. *Ekonomichnyi visnyk NTUU «KPI»*, 33, 83–90. <https://doi.org/10.20535/2307-5651.33.2025.335870>
7. Kotvitska, A. A., & Kostiuk, V. H. (2017). Doslidzhennia vplyvu sotsialno-ekonomichnykh faktoriv na dynamiku rozvytku potentsialu farmatsevychnoho rynku v umovakh konkurentsii. *Aktualni pytannia farmatsevychnoi i medychnoi nauky ta praktyky*, 25(3), 329–334. <https://doi.org/10.14739/2409-2932.2017.3.113621>
8. Gorgodze, T., Zoidze, A., & Gotsadze, G. (2025). Counting the savings: Impact of Georgia's drug policy interventions on households. *International Journal for Equity in Health*, 24, 161. <https://doi.org/10.1186/s12939-025-02535-x>
9. Fedenko, S. M., Dovzhuk, N. Sh., & Konovalova, L. V. (2025). Innovatsiini modeli prohnovuvannya popytu na likarski zasoby v Ukraini z vykorystanniam mashynnoho navchannia. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14927282>
10. Travina, O. V. (2024). Farmatsevychnyi rynek Ukrainy v konstruktsii suchasnoho hlobalnoho farmatsevychnoho rynku: suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku. *Investysii: praktyka ta dosvid*, 12, 192–196. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.12.192>
11. Kotvitska, A., & Kostiuk, V. (2017). Scientific substantiation of the product range renewal model for manufacturing pharmaceutical enterprise. *ScienceRise: Pharmaceutical Science*, 10(6), 52–55. <https://doi.org/10.15587/2519-4852.2017.119926>
12. *Tendentsii rozvytku farmatsevychnoho rynku u 2025 r.* (2025, Liutyi 10). Proxima Research. <https://proximaresearch.com/ua/ua/novini/perspektyvy-rozvytku-farmatsevychnoho-rynku-2025/>
13. *Derzhavnyi reiestr likarskykh zasobiv Ukrainy*. <http://www.drlz.com.ua/>
14. Salikhova, O. B. (2020). Porivnialni perevahy farmatsevychnykh industrii krain kriz pryzmu novykh indykatoriv. *Statystyka Ukrainy*, (2-3), 48–58. [https://doi.org/10.31767/su.2-3\(89-90\)2020.02-03.06](https://doi.org/10.31767/su.2-3(89-90)2020.02-03.06)
15. *Create better charts, maps, and tables with ease.* (n. d.). Datawrapper. <https://www.datawrapper.de/>

Внесок авторів:

І. О. Сурікова: концепція дослідження, методологія дослідження, перегляд та редагування статті, формулювання висновків.

А. О. Чернявський: концепція дослідження, збір даних, аналіз та інтерпретація даних, статистичне оброблення даних, написання статті, формулювання висновків.

Конфлікт інтересів: відсутній.

Використання технологій штучного інтелекту. Під час підготовки цього рукопису автори використовували інструменти генеративного штучного інтелекту Google Gemini (модель Gemini 1.5 Pro) для статистичного аналізу масивів даних та математичного обґрунтування параметрів побудови розсіювальних діаграм. Після використання інструменту автори переглянули та відредагували кінцевий вміст і несуть повну відповідальність за зміст публікації.

Відомості про авторів:

І. О. Сурікова, кандидат фармацевтичних наук, доцент, доцент ЗВО кафедри соціальної фармації, Національний фармацевтичний університет міністерства охорони здоров'я України (<https://orcid.org/0000-0001-5028-2112>). E-mail: socpharm@nuph.edu.ua

А. В. Чернявський, аспірант кафедри соціальної фармації, Національний фармацевтичний університет міністерства охорони здоров'я України (<https://orcid.org/0009-0004-3746-3380>). E-mail: socpharm@nuph.edu.ua

Information about the authors:

I. O. Surikova, Candidate of Pharmacy (Ph.D.), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Pharmacy, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine (<https://orcid.org/0000-0001-5028-2112>). E-mail: socpharm@nuph.edu.ua

A. V. Chernyavsky, postgraduate student of the Department of Social Pharmacy, National University of Pharmacy of the Ministry of Health of Ukraine (<https://orcid.org/0009-0004-3746-3380>). E-mail: socpharm@nuph.edu.ua

Надійшла до редакції 30.03.2026 р.

Надійшла після доопрацювання 15.05.2026 р.

Взято до друку 18.05.2026 р.

Опубліковано 03.07.2026 р.